

**Шваб М., курсант 3 курсу
ННПФЕКП НАВС;
Науковий керівник: Старицька О.О. ст.
викладач кафедри теорії держави та
права НАВС, к.ю.н.**

МІЛІЦІЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Основними завданнями міліції XXI ст. є забезпечення прав і свобод людини та громадянина, охорона громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. Витрачаючи на утримання міліції значні кошти, суспільство очікує від її діяльності чітко означеного ефекту й прагне того, щоб її працівники за рівнем професійної підготовки та морально-етичними якостями відповідали вимогам свідомих законослухняних громадян. Природним є право суспільства оцінювати роботу персоналу поліції, вимагати від нього відповідності виконуваним функціям. Головним критерієм, за яким діяльність поліції оцінюється громадською думкою, є рівень виконання нею законодавчо визначених функцій, а також рівень відповідності її кадрів (поведінки, діяльності, стилю спілкування з громадянами) тому взірцю поліцейського-професіонала, який сформувався у свідомості мешканців певної країни. Координація діяльності поліцейських організацій Європи, потребує конкретизації співробітництва на основі Європейського кодексу поліцейської етики. Особливо це стосується країн Центральної та Східної Європи, де проблеми поліцейської етики ще не знайшли свого втілення у повсякденній поліцейській практиці.

Серед основних напрямів вдосконалення поліцейської діяльності в контексті настанов Європейського кодексу поліцейської етики, що був прийнятий у вересні 2001 р. Комітетом Міністрів Ради Європи слід виділити:

1) Європейський кодекс - є деонтологічним кодексом, що містить норми, які закріплюють обов'язок належної поведінки поліцейських, їх гідну професійну поведінку, ефективність їх діяльності в європейському контексті;

2) організаційно-правові основи, стратегія і тактика діяльності поліції не повинні мати каральну спрямованість;

3) необхідно перетворити міліцію на ефективний державний інститут, який надійно захищає права і свободи людини та громадянина, користується довірою та повагою громадян. Для цього слід вивчати позитивний досвід поліцейських сил/служб у різних країнах, методи їх діяльності, необхідно виявити схожі риси, зокрема щодо цілей національних поліцейських сил і тих проблем, з якими їм доводиться стикатись під час виконання своїх службових обов'язків;

4) необхідно активно інтегруватися у світове співтовариство правоохоронних органів, збільшувати кількість та якість міждержавних контактів МВС України з ООН, Інтерполом, Радою Європи, Міжнародною асоціацією поліцейських (IAP), Міжнародною асоціацією кадрів поліції (IACP), Асоціацією європейських поліцейських коледжів (академій) (Association of European Police Colleges - AEPC) та ін. Як підкреслюється у Європейському кодексі поліцейської етики, нагальною стала проблема визначення сучасних європейських напрямів та принципів в галузі функціонування та відповідальності поліції у демократичних суспільствах, що базуються на принципі верховенства права. І це цілком відповідає викликам сьогодення. Адже, сучасний європейський вибір - демократія, заснована на правах людини й основних свободах, процвітання через економічну свободу й соціальну справедливість та безпека для всіх наших країн!

5) потрібно визначити базову роль і функції поліції в умовах зростання рівня злочинності, посилення страху та невпевненості у суспільстві. Йдеться про певну кризу довіри до поліції загалом і в усьому, що з нею пов'язано.

Отже, важливим є всебічне врахування громадської думки щодо діяльності поліції, переосмислення та відповідь на ключові питання: для чого ж існує поліція? Що є її основною функцією: затримання злочинців, попередження злочинів, підтримання миру та спокою або щось інше? Як використовуються ресурси поліції? Якій відсоток поліцейських займається

патрулюванням, розслідуванням, контролем за дорожнім рухом, здійсненнім управлінських функцій? На ці та інші проблемні питання слід знайти гідну відповідь, передусім управлінцям та науковцям;

6) усвідомлення положення про те, що в демократичних країнах поліція сприяє підтримці цінностей демократії і сповідує їх. Тому варто керуватися такими категоріями, як "верховенство права", "верховенство закону", "законність", "правова, соціальна держава" та ін.;

7) ефективність діяльності поліцейських підрозділів пов'язується із гострою необхідністю реформування правоохоронних органів, зокрема міліції, кардинальних змін у підготовці її працівників у процесі подальшої демократизації, у тому числі в Україні, консолідації та інтеграції зусиль правоохоронних органів багатьох країн, особливо на європейському континенті, у протидії правопорушенням, відповідно до вимог Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Все це сприятиме вступу України до Європейського Союзу. Наголосимо, що деякі європейські країни вже реорганізують свої поліцейські системи з метою розвитку і зміцнення демократичних цінностей. Виникає потреба у створенні єдиних норм, що регламентують діяльність поліції, які будуть діяти, незважаючи на національні кордони. Це дозволить будь-якій особі, незалежно від того, в якій країні вона перебуває, розраховувати на одноманітне справедливе та передбачуване поводження з нею з боку поліції, а також сприятиме співробітництву, а отже, надасть можливість здійснювати більш ефективну протидію міжнародній злочинності; 8) слід усвідомлювати те, що усунення негативних соціальних явищ, зниження темпів злочинності, ліквідація у суспільстві соціальної апатії, невіри у силу закону та влади, є оптимальними при застосуванні міліцією специфічних методів та засобів на сучасному етапі історичного розвитку. Сама ж трансформація міліції України, має під собою таке підґрунтя:

8) використання в діяльності міліції положень Європейського кодексу поліцейської етики, що вимагають від працівників служб та підрозділів міліції " нової поведінки " - більш толерантного ставлення до громадян, і яка полягає, насамперед, в активній позиції, на яку надихає визнання загальних прав людської особи та основних свобод іншої людини³. Толерантність при цьому розглядається не лише як етичний обов'язок, а й як політична та юридична потреба. Реалізуючи настанови Європейського кодексу поліцейської етики, варто виходити з принципового методологічного положення: кримінальну політику протидії злочинності слід спрямовувати на розробку стратегії і тактики ненасильницького вирішення різноманітних конфліктів у суспільстві, що тягнуть за собою правопорушення. Особливу увагу, слід зосередити на першому етапі - попередження конфліктних ситуацій, тобто своєчасно їх виявляти та відповідним чином реагувати. Безпосередній та постконфліктний етапи включають в себе висвітлення конкретних заходів впливу, що мають за мету недопущення негативних наслідків та повторення конфліктних ситуацій;

9) пріоритетом у роботі міліції мають стати не показники розкриття злочинів, а довіра до неї з боку суспільства. Йдеться про оцінку діяльності міліції не за кількістю "галочок" у звіті, а в залежності від ставлення до її працівників з боку людей. Слід вдосконалювати напрями, спрямовані на регламентацію діяльності служб та підрозділів міліції відповідно до формування нового іміджу правоохоронців. Працівник міліції має стати, насамперед, партнером громадянина, а не представником карального органу;

10) поліцейські організації багатьох країн Європи визнали положення Європейського кодексу поліцейської етики керівними стандартами своєї діяльності, і це не випадково. Адже саме у ньому зазначається, що для повного забезпечення прав людини та її фундаментальних свобод необхідне мирне суспільство, де панує порядок та суспільний спокій. І саме поліція відіграє важливу роль у цьому процесі.

Серед цих керівних засад, основоположними є

- система кримінальної юстиції відіграє важливу роль у захисті верховенства права;
- вкрай важливо ефективно протидіяти злочинності як у національному, так і міжнародному масштабах;
- більшість поліцейських служб Європи - поряд із забезпеченням дотримання закону - відіграють певну соціальну роль та надають певні послуги суспільству;
- поліція має дотримуватися людської гідності та основних прав і свобод людини у тому

вигляді, в якому вони, зокрема, закріплені у Європейській Конвенції про захист прав людини та основних свобод;

- в основі поліцейської діяльності мають бути покладені принципи та норми, викладені у законах про поліцію, що базуються на принципах кримінального, цивільного та публічного права, а також правах і свободах людини, що містяться у рішеннях і постановах Європейського суду з прав людини, та у принципах, прийнятих Комітетом з попередження тортур та нелюдського чи принижуючого гідність поводження і покарання.

Завдяки цьому, міліція України, має стати державним органом, головною метою якого є забезпечення підтримки закону та порядку у громадянському суспільстві та якому держава дозволяє для досягнення цієї мети використовувати силу та надає спеціальні повноваження.

Список використаних джерел

1. Бабкіна О. В. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. – К.: МАУП, 2013. – 144 с.
2. Загальна теорія держави і права: підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Х.: Право, 2006. – 432 с.
3. Європейський кодекс поліцейської етики, - Комітет міністрів Ради Європи, вересень 2001 р.

Швачка В.Ю. - декан юридичного факультету Київського університету ринкових відносин, к.ю.н., доцент

ОСНОВНІ СПОСОБИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

В наш час соціально-політичних і економічних змін все більшого значення набувають питання децентралізації влади, які в свою чергу, потребують ґрунтовного теоретико-правового дослідження з огляду на сучасні праводержавотворчі процеси в Україні.

Децентралізація влади завжди має тенденцію до створення багатьох центрів влади, незалежних один від одного і лише умовно контрольованих владою. Ступінь децентралізації держави визначається обсягом та змістом повноважень центральної та місцевих влад, яка має місце в будь-якій державі, і жодним чином не залежить від форми її державного устрою.

Децентралізація влади спостерігається як у федеративних, так і в унітарних державах, оскільки за своїм змістом вона є лише способом організації управління державою, при якому частина питань має вирішуватись на загальнодержавному рівні, а частину питань зручніше вирішувати на місцевому рівні. А.Гамільтон, Д.Медіслн і Дж.Джей вважають, що децентралізація повноважень продиктована самою сутністю здійснення державної влади [1;8].

Дуже часто поняття «децентралізація» трактується в досить широкому розумінні, що призводить до підміни понять та хибного розуміння існуючих процесів. З метою вибору ефективного механізму делегування повноважень центральних органів влади територіальним громадам виникає необхідність розмежування та дослідження часто вживаних понять, а саме, децентралізація, федералізм та автономізація.

Дослідження даних понять потребує вивчення політико-правової думки видатних науковців минулого та сучасності.

Зокрема, прихильником децентралізації влади був М.І. Палієнко. На думку якого, централізація влади не є ефективною, особливо це стосується великої держави. Він вбачав негатив у тому, що завдяки централізації влади посилюється бюрократизація державного апарату, у владному центрі майже відсутня повна інформація стосовно процесів, що відбуваються на місцях [5;5].

Як зазначав М.І Палієнко, саме автономії і федерації є основними формами державного устрою, за допомогою яких можна було б вирішити багатонаціональні питання як у самодержавній Росії так і в Радянському союзі.